

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Juli.)

Vi ere denne Gang i det heldige Tilfælde at kunne afgive en glædelig Beretning om Udsigterne til den forestaaende Høst, efterat vi i de tre foregaaende Aar ved denne Tid for en større eller mindre Deel af Landet maatte fremkomme med Klager over de flette Udsigter. Den Overgang fra tørre til fugtige Aar, som man allerede ifjor med Grund ventede, er indtraadt iaar, hvor vi i en enkelt Maaned have havt en ligesaa stor Regnmængde som i hele Sommeren 1857; alle Klager over Vandmangel ere nu forstummede og Klagerne gaae mange Steder nu snarere i modsat Retning, idet Vandet findes i Overmaal. De to for Vegetationen vigtigste Maaneder fra Midten af Mai til Midten af Juli have iaar været ualmindelig regnsfulde og navnlig udmærker Juni sig i denne Henseende. Efter Jagttagelser paa Landbohøiskolen ved Kjøbenhavn udgjorde Regnmængden 42,4 Linier eller næsten det Dobbelte af Gjennemsnitsmængden for denne Maaned (23,73 Linier), men mange Steder i Landet har den været meget større, paa Skaarupgaard ved Aarhus saaledes 55,8 Linier (hele Regnmængden fra 1ste Mai til 1ste October 1857 udgjorde 56,5 Linier) og i det vestlige Jylland endnu betydeligere. Regnen har været ledsaget af Kulde, i Kjøbenhavn har Gjennemsnitstemperaturen for Juni kun været $\frac{1}{2}^{\circ}$ under den sædvanlige, men mange Steder i Landet har uden Tvivl Forskjellen været større. I Juli er indtraadt varmt Veir, som har bragt den af Kulden

trykkede Sæd til Udvikling; dog have jevnlige Regnbyger og graat Veir hindret Sæden fra pludselig Modenhed.

Høstudsigtterne for Verne ere vistnok saa lovende som i noget tidligere Aar; i noget ringere Grad er det Tilfældet med Jylland, hvor der findes mange kolde Jorder og hvor Regnmængden har været større. Dog er der Grund til at troe, at det varme Veir i Juli ogsaa der vil have en meget god Indflydelse paa den Sæd, der hidtil har været sat tilbage ved Regn og Kulde.

Veiret har især været gunstigt for Græsgræsarten, som Regnen har bragt til stærk Udvikling og Kulden ikke hæmmet; Høavlen har derfor iaar været meget rig og mange Steder er der høstet ligesaameget Hø, som i de tre foregaaende Aar tilsammen. Det vaade Veir har vistnok lagt Hindringer i Veien for Bjergningen, som vi senere skulle omtale, men Fodermassen vil i hvert Tilfælde blive betydeligere, end den i mange Aar har været.

Det er vistnok at vente, at Qualiteten af Kjørgæs ikke kan blive saa god som isjor, der i denne Henseende var saa overordentlig gunstig, men der foreligger endnu Intet, der lader bemyndiget, at Qualiteten skulde blive ringe, da Plantesygdomme ikke have været saa fremtrædende, som Tilfældet ellers pleier at være i de frugtbare Aar. Ikke heller er Leiesæd saa almindelig, vel hidrørende fra, at Kulden har holdt Planterne noget tilbage og hindret den altfor yppige Udvikling, som Barmen i Forbindelse med den store Regnmængde vilde have fremkaldt. Meget vil imidlertid afhænge af Høstveiret, da Bjergningen af den store Afgrøde bliver vanskelig; indtræder dertil ustadigt Veir, vil sikkert Qualiteten i høi Grad forringes.

Jordens Udgravning, som man i de foregaaende tørre Aar paa mange Steder var tilbøielig til at forsømme, har i dette Foraar vist sine gavnlige Følger, ligesom god Bearbejdning, kraftig Gjødningstilstand, passende Saaetid og overhovedet al god Kultur har gjort sine Fortrin gjældende

ligeoverfor Jord, hvorpaa mindre Omhu var anvendt. Alle lave, kolde Jorder, der i de foregaaende tørre Aar have givet gode Afgrøder, staae iaar meget tilbage, Ukrudtet har taget Overhaand, og i mange Aar har man ikke seet mere Agerkaal i Baarsæden paa saadanne Jorder end iaar paa Sletten imellem Kjøbenhavn og Roeskilde. Disse Jorder ere imidlertid i en stærk Gjødningskraft, som skaffede Sæden Overmagten over Ukrudtet, men paa Kjørjorder i Jylland, hvor denne mangler, maatte Indflydelsen af det kolde og regnsfulde Veir i endnu høiere Grad gjøre sig gjældende og sætte Sæden tilbage. Selv Sandjorder have ikke kunnet taale den kolde Regn, og Baarsæden, navnlig Havren, er bleven guul. Dog har ogsaa paa disse Jorder det varme Veir i Juli gjort sin gode Indflydelse gjældende.

Høsten vil mange Steder i Landet, navnlig i Jylland, falde sildig; paa Verne vil dog Rughøsten ialmindelighed falde i Begyndelsen af August; paa enkelte Steder i Sjælland er den begyndt i den sidste Uge af Juli, men dog kun paa mindre Stykker.

Af de forskjellige Sædarter er maaskee Hveden den meest lovende; den blev sat tilbage af Foraarskulden, men derved er den bleven mindre tæt, de enkelte Straa stivere og har derfor lagt sig mindre end ellers var skeet ved de heftige Regnbyger, der nu og da ere faldne. Blomstringen er ialmindelighed foregaaet heldig, Sæden er godt kærnesat og har lange fyldige A. Hvedemyggen har vistnok viist sig enkelte Steder, ligesom Bladrust findes temmelig hyppig, men synes kun undtagelsesviis at have angrebet Stængelen. Hvis derfor Veiret vil blive heldigt i den nærmeste Tid, jaaledes at Kjørnen kommer til fuldständig Udvikling, og Høstveiret bliver gunstigt, er der al Haab om en ualmindelig god Hvedehøst.

Rugen er groet stærkere til end Hveden, kom tidligere til Udvikling og hvor den er saaet tidlig paa velbehandlet og kraftig Jord, er den meget stærk, men er derfor ogsaa tidligere

flaaet ned af de heftige Regnskyl, flere Steder allerede i Slutningen af Mai; der bliver naturligviis baade Straa og Kjerne uden stor Værdi. Men ialmindelighed har dog Blæsten, som fulgte Bygerne, hjulpet til at reise Rugen igjen, saaledes at den først lagde sig efterat Dræningen var skeet. Drætiden indtraf i Regnperioden i Junimaaned, men dog med hele og halve Dages Soelskin og Varme, saaledes at Befrugtningen foregik nogenlunde godt, Spring i Vipperne er ikke ganske undgaaet, men dog af mindre Betydning, end man tidligere havde befrygtet. Ved fremtidigt heldigt Veir har man derfor Grund til at haabe en god Rughest; Fodermassen bliver meget større end isjor, men Qualiteten baade af Straa og Kjerne bliver vistnok endeel ringere.

Rapsen er ialmindelighed mislykket. Om endog et lille godt Stykke findes hist og her, er det at betragte som en Undtagelse; i de egentlige Rapssegne i Marsten og paa Fyen er Udbyttet overmaade ringe. Hvad der ikke er omploiet, er ialmindelighed fuldt af Ukrudt, angrebet af Biller og modnet meget forskjelligt. Roerapsen (Rübs) er i det Hele lykkedes noget bedre, men har ogsaa kun givet et ringe Udbytte.

Byg staaer paa alle velbehandlede Jorder særdeles godt; paa lave, slet afgravede og kolde Jorder stod det lang Tid i Stampe, og Ukrudtet tog saaledes Overhaand, at det i Slutningen af Juni tegnede overmaade ringe; dog har det varme Veir senere hjulpet det frem, men paa ingen anden Sædart har Nødvendigheden af det overflodige Bands Afledning viist sig saa afgjorende. Smeldelarven udtyndede Bygmarkerne meget stærkt, men Følgerne spores ikke meget nu, da Sæden har bredet sig godt, og kun undtagelsesviis findes enkelte bare Pletter, hvorfor dog maaskee ogsaa Oldenborrelarverne bære Skylden. Kun fra et enkelt Sted i det nordlige Slesvig meddeles, at Smeldelarvernes Ddelæggelse af et Stykke 2rad. Byg paa 20 Td. Land gjorde Omploining nødvendig og Grad. Byg saades istedetfor. Da mange Bygmarker først kom seent til Udvikling, vil Høsten komme sildig.

Havren er næsten overalt meget lovende og har lidt mindre af Kulde og Både end Bygget; der klages over at en stor Deel Stovbrandag findes, som tildeels ogsaa er Tilfældet med Byg, men i mindre Omfang; Smeldelarverne have derimod angrebet Havren mindre.

Urterne stode særdeles godt til Midten af Juli, da indfandt Bladlusene sig, alle Blomster afædtes og Planterne bleve Dag for Dag slettere. De sildigmodne Urter trues med fuldstændig Udslæggelse og flere Steder har man slaaet dem grønne af for at faae Nytte af Foderet, medens de tidligmodne, hvor en stor Deel Bølge allerede vare satte, dog vilde give nogenlunde Fald. Ondet er vistnok temmelig udbredt (selv paa Bornholm har det viist sig i stort Omfang) navnlig i Landets egentlige Urteegne, saaledes at de gode Udsigter, man tidligere havde til en stor Urteafgrode, for Tiden ere meget forringede. Vifter synes at have lidt mindre af Insekter, og Bønnerne i Marsken lovede ved Beretningens Afsendelse (den 23de Juli) et meget stort Udbytte.

Boghveden har været meget trykket af Kulden og havde et guult og visent Udseende. I den sidste Tid har den imidlertid udviklet sig bedre; Blomstringen har været nogenlunde heldig, og den vil endnu kunne give en ret god Afgrode, om end Straaet bliver kort.

Kartoflerne have udviklet sig godt, men Sygdommen spores allerede paa de tidligmodne Sorter.

For Rodfrugterne har Fugtigheden været gavnlig og de staae i almindelighed meget godt, hvor man ikke har skyet Uleiligheden med Reenholdelsen, der i Aar ved Ukrudtets frodige Væxt har været besværlig. Dyrkning af Runkelroer, Gulerødder og tildeels Kaastrabi er i Tilstagen, hvorimod Turnipsdyrkingen indskrænkes mere og mere. Trods Kulden har dog Insekternes Angreb mange Steder været meget soelig, og navnlig bleve Kaastrabi og Kaastrabi stærkt medtagne af Jordløpper i Forsommeren, ligesom ogsaa Smelde- og Oldenborrelarverne ikke have været uvirksomme. I de foregaaende

tørre Aar har den lavtliggende Jord givet de bedste Rodfrugtsafgrøder; det er imidlertid ikke Tilfældet iaar, hvor den høiere liggende og varme Jord har Fortrinet.

Høudbyttet har i Aar været stort, baade paa Agre og Enge. Kløveren gif rigtignok for en stor Deel bort ifjor, men hvad der blev tilbage bredte sig godt, og de isaaede Græsarter udvikledes særdeles stærkt; enkelte Steder foretrak man dog at slaae andet Aars Kløvermarker, hvor der fandtes flere Kløverplanter; i begge Tilfælde har Udbyttet været godt, om end Høet mere har bestaaet af Græs end Kløver. Den sildigmodne Kløver har hyppig staaet meget tæt. Spergelen har i de lettere Egne af Landet udviklet en usædvanlig Yppighed, ligesom Billehavren i de bedre. Engene have givet meget og godt Hø, navnlig de høiere liggende, hvor man har havt dobbelt eller tre Gange saa meget som i de foregaaende Aar; Moseengene vare trykkede af Kulden, og Engene ved de store Aaer have for endeel staaet under Vand indtil langt ind i Sommeren, for en stor Deel hidrørende fra mangelfuld Oprensning i de foregaaende tørre Aar, og Vanskeligheden ved at komme til at rense i Forsommeren paa Grund af den høie Vandstand. Marstengene langs Vestkysten ere fortrinlige; i Eiderstedt har man paa gode Enge høstet 12—15000 *Å* pr. Demath (c. 7 Skp. Land). Bjergningen har i det ustadige Veir været forbunden med Vanskelighed; ijaer hvor man begyndte tidlig paa Hø høsten, har det ikke kunnet undgaaes, at noget Hø blev mindre vel bjerget; dog tør det nok antages, at den største Deel er kommen godt i Huus. Besværligst har Høbjergningen været paa de Enge, hvor der stod Vand i Bunden og hvor man var nødt til at bære Græsset til de høiere Steder af Engen eller de nærliggende Græsmarker for at faae det tørret. Hvor Vandet har staaet over Engen til Slutningen af Juni eller længere er en større eller mindre Deel Hø bleven ubrugeligt, og Gierne kunne ofte være i Uvisshed om, hvorvidt et saadant Stykke Eng med et tykt Lag fordærvet Græs er værd at slaaes.

Græsmarkerne have i den første Deel af Sommeren været særdeles frodige og Køerne have i almindelighed ikke kunnet overkomme det for dem bestemte Areal, saaledes at endeel deraf blev slaaet. I den sidste Deel af Juli begyndte Græsset at tage af. Man har i Aar gjort adskillige Forsøg med Midler til at erstatte første Aars Kløver, hvor den var aldeles mislykket, og endskjondt det fugtige Foraar har bragt heldige Resultater, hvilken Fremgangsmaade der end er valgt, har det dog viist sig, at en frisk Besaaening med Kløverfrø med eller uden Esterharvning har været heldigst, thi Kløveren spirede meget hurtig og afgiver allerede nu en ypperlig Græsning, hvorimod Raigræsset, som samtidig blev saaet, endnu er for fiint til Afbidning. I Nærheden af Haderslev har man et enkelt Sted forsøgt Incarnatkløver, som saaedes i October og allerede sidst i Mai gav et rigt og godt Grønsoder, som allerede nu bærer en Mængde modent Frø, og hvor den er benyttet til Grønsoder er Jorden forlængst beplantet med Rodfrugter &c.

Plantesygdomme og Insekter ere sporede næsten overalt; men, med Undtagelse af Bladluus paa Urter og Biller paa Raps, sjældent i større Omfang. Smeldelarvernes Angreb paa Bygget vilde vistnok være blevet meget føleligt, hvis ikke Veiret senere havde begunstiget Værten saa meget. Jordlopperne have foruden Rodfrugter og Kaalearter tillige angrebet Hørren og forarsaget den følelig Skade. Støvbrand i Baarsjæden er omtalt ovenfor; ligeledes klages over Steenbrand i Hveden, som dog vistnok nærmest hidrører fra mangelfuld Beitsning af Sædekornet. Rust findes hyppig baade i Hvede og Rug, og navnlig har den sidste lidt meget, men Rusten synes dog ikke at have vundet et saa stort Omfang, som i tidligere Aar hyppig har været Tilfældet. Oldenborrelarverne have kun ødelagt enkelte Planter, men deres Virksomhed er synlig nok.

Meieriudbyttet har været meget tilfredsstillende, men ikke saa godt, som man efter den rigelige Græsning skulde have ventet, formodentlig hidrørende fra, at Køerne have lidt af Kulden og Regnen, som ofte i lang Tid har hindret dem

i at finde et tort og varmt Veie paa Marken. Melken har i almindelighed givet mindre Smør end i de foregaaende Aar; som Exempel kan ansøres Gjeddesdal, hvor Melkemængden i Mai og Juni har udgjort 70000 Potter imod 54000 Potter i de samme Maaneder issor, men issor behøvedes kun 12½ Potter Melk til et Pund Smør, iaar derimod 15 Potter.

Uldklipningen har omtrent givet som sædvanligt, men da Prisen paa Uld er 10—16 β hoiere end issor, have Skæferierne bragt et godt Udbytte.

Huusdyrenes Sundhedstilstand er for Tiden meget tilfredsstillende; Stivsygen er hævet ved det rigelige Græs, og de Køer, der have lidt deraf, komme efterhaanden igjen til Kræfter.

Paa Grund af de gode Høstudsigter ere Kreaturpriserne i Srigning og navnlig betales Stude meget høit. I Hestehandelen har der været Liv og høie Priser. Svinehandelen har i Jylland været maadelig og Svinene til en Tid næsten usælgelige; men nu ere de begjærte.

Drainingen har iaar gjort store Fremstridt i alle Egne af Landet, hvor den har fundet Indgang ikke alene paa de større Gaarde, men ogsaa hos Gaardmænd og Huusmænd, og Drainrørfabrikkerne have været i fuld Virksomhed og ikke kunnet tilfredsstille Efterspørgslen.

Pladsen tillader ikke at omtale hver enkelt Landsdeel, som ogsaa denne Gang er mindre nødvendigt, da Forholdene stille sig nogenlunde eens for hele Landet. Som vi i Indledningen bemærkede, synes dog Verne at have bedre Udsigter end Halvoen. Fra alle Dele af Verne, Bornholm indbefattet, lyde Beretningerne saa gunstige som ikke i mange Aar har været Tilfældet; der vil Høsten ikke falde senere end sædvanligt, hvad derimod bliver Tilfældet i Jylland, hvorved Banskelighederne ved Høstens Bjergning blive forøgede.